

JEDNOTNÝ UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚST

POLITIKA SOUDRŽNOSTI 2014–2020

V prosinci 2013 Rada Evropské unie formálně schválila nová pravidla a právní předpisy upravující další kolo investic v rámci politiky soudržnosti EU pro období 2014–2020.

Tento infolist je součástí řady dalších materiálů zdůrazňujících klíčové prvky nového přístupu.

Obsah

Co znamená jednotný udržitelný rozvoj měst?

Co je cílem?

Co nový přístup zahrnuje?

Jak se nová politika liší od let 2007–2013?

Jaký je praktický dopad?

Co znamená jednotný udržitelný rozvoj měst?

[↑ Nahoru](#)

Města představují prostorovou koncentraci lidské činnosti a interakcí. Jsou motorem evropské ekonomiky, poskytují pracovní místa a služby a slouží jako katalyzátory kreativity a inovací v celé Evropské unii. Téměř 70% obyvatel EU žije v metropolitních oblastech a tyto oblasti vytvářejí více než dvě třetiny HDP Evropské unie. Zároveň však jde o oblasti, kde se nejhůře projevují trvalé problémy, jako je nezaměstnanost, segregace a chudoba, a kde je závažným způsobem ovlivňováno životní prostředí. Politika věnovaná městským oblastem má tedy pro celou Evropskou unii širší význam.

Je stále jasnější, že různé problémy, kterým městské oblasti čelí – ekonomické, environmentální, klimatické, sociální a demografické – jsou vzájemně propleteny. Úspěšného rozvoje měst lze dosáhnout pouze jednotným přístupem. Proto by měla opatření týkající se fyzické obnovy měst jít ruku v ruce s opatřeními podporujícími vzdělávání, ekonomický rozvoj, sociální začleňování a ochranu životního prostředí. Nepostradatelným prvkem je rozvoj silného partnerství mezi místními občany, občanskou společností, místní ekonomikou a různými úrovněmi správy. Pro nalezení společných řešení a dosažení dobře přijímaných a udržitelných výsledků má zásadní význam kombinace kapacit a místních znalostí.

Takový přístup je důležitý především v dnešní době, kdy evropská města čelí závažným problémům. Tyto problémy sahají od specifických demografických změn přes následky ekonomické stagnace z hlediska vytváření pracovních míst a poskytování služeb až po dopad klimatických změn. Nalezení účinných odpovědí na tyto problémy bude klíčem k dosažení kultivované, udržitelné a přístupné společnosti nastíněné ve strategii Evropa 2020.

Co je cílem?

[↑ Nahoru](#)

Cílem politiky soudržnosti v letech 2014–2020 je podporovat jednotné strategie, které napomáhají udržitelnému rozvoji měst a posilují jejich odolnost, a zajistit součinnost mezi investicemi podporovanými Evropskými strukturálními a investičními fondy (ESI).

Co nový přístup zahrnuje?

[↑ Nahoru](#)

Jednotné strategie rozvoje měst s ucelenějším přístupem:

Základním principem je to, že Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) by měl podporovat udržitelný rozvoj měst prostřednictvím jednotných strategií, které bojují proti ekonomickým, environmentálním, klimatickým, sociálním a demografickým problémům městských oblastí (článek 7 nařízení o fondu EFRR). Tento princip má dvojitý význam: zdůrazňuje, že by zdroje měly být shromažďovány jednotně, aby bylo možné zaměřit se na specifické problémy ve městech, a že by projekty rozvoje měst financované fondem EFRR měly být sjednoceny do širších programových cílů. Členské státy Evropské unie by měly usilovat o využívání Evropského sociálního fondu (ESF) ve spolupráci s fondem EFRR, a podpořit tak opatření související se zaměstnaností, vzděláváním, sociálním začleňováním a institucionální kapacitou, vytvořená a realizovaná v rámci jednotných strategií.

Důraznější zaměření na rozvoj měst na úrovni přípravy programů:

Dohody o partnerství a operační programy by měly stanovovat opatření, která zajistí jednotný přístup k využívání fondů ESI pro udržitelný rozvoj v městských oblastech v širším kontextu územního rozvoje. Komise také očekává, že tento přístup k rozvoji měst bude úzce propojen s jednotným přístupem ke specifickým požadavkům geografických oblastí, které jsou nejvíce zasaženy chudobou, nebo cílových skupin nejvíce ohroženým diskriminací či vyloučením, jak je uvedeno v dohodě o partnerství a v operačních programech.

Investiční priority vyladěné tak, aby usnadňovaly řešení problémů měst:

Celá řada tematických cílů podporovaných fondy ESI se vyznačuje investičními prioritami specifickými pro města. Jde například o podporu nízkouhlíkových strategií pro městské oblasti, zlepšení městského prostředí (včetně regenerace chátrajících průmyslových objektů a snižování znečištění vzduchu) a propagaci udržitelné městské dopravy a sociálního začleňování prostřednictvím podpory fyzické, ekonomické a sociální regenerace zanedbaných městských oblastí (článek 5 nařízení o fondu EFRR). Tyto investiční priority by bylo možné začlenit do jednotné strategie rozvoje měst pro konkrétní městské oblasti (článek 7 nařízení o EFRR) a byly by doplňovány opatřeními podporovanými z ESF v rámci jeho investičních priorit (článek 3 nařízení o fondu ESF).

Vylepšené nástroje pro realizaci jednotných opatření:

- » Integrované územní investice (ITI) jsou novým režimem realizace, který spojuje financování z několika prioritních os jednoho nebo více operačních programů v případě vícerozměrných a mezisektorových intervencí. ITI může být pro podporu jednotných opatření v městských oblastech ideálním nástrojem, protože umožňuje kombinovat financování různých tematických cílů, včetně kombinace financování z prioritních os a operačních programů podporovaných fondy EFRR, ESF a Fondem soudržnosti (článek 36 nařízení o společných ustanoveních). ITI je možno doplnit také finanční podporou z fondů EZFRV nebo ENRF.
- » Místní rozvoj vedený komunitami je nástroj, který podporuje implementaci strategií místního rozvoje ve směru zdola nahoru. Tyto strategie vypracovávají a implementují místní akční skupiny, v nichž mají zastoupení všechny sektory místního zájmu. Tento nástroj je rozšířením přístupu LEADER do městských oblastí. Podporuje odpovědnost komunit a víceúrovňovou veřejnou správu. Místní rozvoj vedený komunitami umožňuje vytvářet kapacity na základě potřeby, vytvářet sítě a stimulovat inovace již na úrovni čtvrtí, to vše v zájmu toho, aby mohly komunity plně využít vlastní potenciál (články 32–35 nařízení o společných ustanoveních).

Finanční nástroje:

Členské státy jsou vybízeny k rozsáhlému využívání finančních nástrojů určených k podpoře udržitelného rozvoje měst. Záběr finančních nástrojů je široký a pokrývá všechny tematické cíle a investiční priority i všechny druhy příjemců, projektů a činností (články 37–46 nařízení o společných ustanoveních).

Vyhrazení financování pro jednotný udržitelný rozvoj měst:

Minimálně 5 % prostředků z fondu EFRR přidělených jednotlivým členským státům je třeba investovat do implementace jednotných strategií udržitelného rozvoje měst. Existuje několik možností, jak tyto strategie financovat:

- pomocí nového nástroje ITI (Integrované územní investice),
- prostřednictvím konkrétního operačního programu,
- případně v rámci konkrétní prioritní osy (čl. 7 odst. 2 nařízení o EFRR).

Větší odpovědnost městských správních orgánů:

Implementace strategií udržitelného rozvoje měst vyžaduje určitou míru předání pravomocí na úroveň městské samosprávy (čl. 7 odst. 4 a 5 nařízení o EFRR). Tato míra se může lišit v závislosti na institucionálním uspořádání každého jednotlivého členského státu, ale městské správní orgány by měly zodpovídat přinejmenším za výběr operací. Každý členský stát musí v dohodě o partnerství stanovit zásady výběru městských oblastí, kde mají být realizována jednotná opatření udržitelného rozvoje měst, a také indikativní alokaci pro taková opatření.

Inovativní opatření ve městech:

Na podporu inovativních opatření v oblasti udržitelného rozvoje měst bude vyčleněno 330 milionů EUR (jak je stanoveno v článku 8 nařízení o EFRR). Tato inovativní opatření ve městech budou zahrnovat studie a pilotní projekty, jejichž cílem je zkoušet nová řešení problémů, jimž města čelí a které se v nadcházejících letech pravděpodobně budou stupňovat.

Posílení propojování:

- » Komise vytvoří Síť pro rozvoj měst sdružující městské správní orgány, které dostávají prostředky z fondů ESI vynakládané v souladu s články 7 a 8 nařízení o EFRR (článek 9 nařízení o EFRR). Tato síť bude fungovat jako fórum pro vytváření kapacit a výměnu mezi městy, která budou zkoušet nové techniky a rozvíjet jednotné investice. Síť nepředstavuje nástroj financování, ale způsob, jak mohou města sdílet své názory na využívání těchto nových přístupů.
- » V rámci cíle evropské územní spolupráce (EÚS) budou i nadále probíhat výměnné a studijní programy, jejichž účelem je poskytovat městům příležitosti ke spolupráci, aby mezi sebou mohla sdílet a rozvíjet správné postupy rozvoje měst (článek 2 nařízení o EÚS pro období 2014–2020). Spolupráce městských správních orgánů bude pokračovat zejména v rámci finančně posíleného programu URBACT III.

Jak se nová politika liší od let 2007–2013?

[↑ Nahoru](#)

Posílení jednotného přístupu k řešení problémů měst:

V období 2014–2020 bude rozvoj měst realizován prostřednictvím strategií určujících jednotná opatření (článek 7 nařízení o EFRR), což v období 2007–2013 nebylo povinné. Článek 12 nařízení o ESF pak zajišťuje doplňující příspěvek fondu ESF k těmto strategiím.

Praktičtější přístup, který počítá s intervencemi ve správné míře:

Intervence udržitelného rozvoje měst mohou pokrývat různé typy měst a městských oblastí definovaných členskými státy a umožňují financování jednotných opatření od úrovně nejbližšího okolí nebo čtvrtí až po větší funkční oblasti, jakými jsou například městské regiony nebo metropolitní oblasti včetně sousedících venkovských oblastí.

Zavedení nových nástrojů pro podporu jednotných opatření:

Nové a flexibilnější nástroje, jako například integrované územní investice (ITI) a místní rozvoj vedený komunitami, podporují jednotný přístup k udržitelnému rozvoji měst a usnadňují využití různých nástrojů a způsobů zapojení při implementaci strategií rozvoje měst.

Větší odpovědnost a více příležitostí pro města:

Členské státy budou moci městům poskytovat příležitosti pro návrh a zavedení plně integrovaných strategií, které kombinují zdroje různých prioritních os a operačních programů.

Operace podporované několika fondy, operační programy zahrnující více fondů a křížové financování:

Implementaci jednotných strategií rozvoje měst vylepší možnost kombinovat opatření financovaná fondy EFRR, ESF a FS na úrovni programu nebo operace. Křížové financování části operace mezi fondy EFRR a ESF (až 10% jednotlivých prioritních os operačního programu) bude nadále doplňovat přístup, který zahrnuje více fondů (článek 98 nařízení o společných ustanoveních).

Jaký je praktický dopad?

[↑ Nahoru](#)

Jednotný udržitelný rozvoj měst se stal nedílnou součástí strategického rámce politiky soudržnosti 2014–2020. Tato skutečnost bude mít celou řadu praktických dopadů na různých úrovních veřejné správy z hlediska přípravy a implementace programů:

- » **Městské správní orgány**, které dostávají prostředky v souladu s článkem 7 nařízení o EFRR, budou muset připravit jednotné strategie rozvoje měst, které budou schopny řešit různé problémy, jimž příslušná města čelí. Budou mít též rozšířenou zodpovědnost, pokud jde o vlastní implementaci takové strategie, protože bude nezbytná určitá minimální úroveň přenesení pravomocí. Při navrhování těchto jednotných strategií městským správním orgánům doporučujeme využívat Referenční rámec pro udržitelná města (RFSC) – praktický webový nástroj, který by měl městům sloužit jako pomůcka.
- » **Členské státy** musí zajistit důkladnou územní analýzu a více se v relevantních operačních programech zaměřit na města. Budou muset též zajistit postoupení celé řady úkolů (přínejmenším výběr projektů) spojených s implementací strategií udržitelného rozvoje měst na městské správní orgány.
- » **Evropská komise** bude usilovat: o vyšší míru integrace z hlediska rozvoje měst, a to prostřednictvím kontroly tohoto aspektu během posuzování operačních programů; o vyšší míru inovací prostřednictvím iniciativy Inovativní opatření; o posílení vytváření kapacit a výměnu zkušeností prostřednictvím Sítě pro rozvoj měst a finančně posíleného programu URBACT III.

Další informace

Další infolisty týkající se politiky soudržnosti:

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_cs.cfm

Obecné informace o regionální politice:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_cs.cfm